

Cesta od rybníka, V.

„Skutečně chceš být zdravý?“ „Pane, nemám nikoho, kdo by mě snesl do rybníka, když se voda rozvíří. Než tam dojdu já, jiný už tam sestoupí přede mnou.“
„Vstaň, vezmi své lehátko a jdi pryč.“ (Jan 5, 6.7.8.14)

Jeden člověk se celý svůj život chce ponořit do magických vod rybníka (Jan 5, 1–18). Je nemocný. Je zoufalý. Před očima vidí zástupy podobně postižených. Ti všichni *chodí do rybníka*. A tak se sám utvrdil ve svém vnitřním imperativu: musím *jít do rybníka*. Copak je smyslem jeho života rybník? „Chceš být vůbec zdravý?“, ptá ho se Ježíš. Nechce. Chce se ponořit do rybníka. Ježíšův pokyn, aby odešel pryč, ho vlastně zklamal. Na svoji bezmocnost a nesamostatnost si zvykl. Nechce být vděčný. „Podívej se, vždyť jsi zdravý!“ (v. 14). Někdy se lidé prostě nechtějí uzdravit a dál sní o svém rybníku.

1. PŘÍPRAVA A KLÍČOVÉ POJMY

„Nedivte se, neboť přichází hodina, kdy všichni v hrobech uslyší hlas Syna člověka a vyjdou.“ (Jan 5, 28).

O čem v těchto dnech rozmlouváte? Co prožíváte?

S čím přicházíte k dnešní bohoslužbě?

Jak místní církve přistupuje k lidem osamoceným a bez osobních vztahů?

Znáte v křesťanském prostředí „vyhnance“ bez naděje na společenství?

Jaký význam v duchovním životě mají obyčejná lidskost a empatie?

V Písmu zmiňované **malomocenství** (řec. *lepra*; čes. *odlupování /kůže/*) nemá s „moderní“ leprou mnoho společného. Bibličtí autoři tušili její infekčnost (zakryté dýchací cesty, karanténa) a ve svých textech se zaměřili na objektivní diagnostiku příznaků. Léčba nebyla možná. *Malomocenství* se stalo synonymem pro absolutní izolaci od Boha i od lidí, tedy *smrt* (2 Král 5, 7). Uzdravení nebylo pravděpodobné (srov. Mk 14, 3; Lk 4, 27). ✚ Bibličtý autor rozlišuje jemný rozdíl mezi **uzdravením** (řec. *therapeia*, čes. *služba pro druhé, ošetřování, opatrování*; srov. terapie) a **očištěním** (řec. *katharismos*; srov. katarze, kataři v Carcassonne). Prvotní význam hodnotícího pojmu (ne-)čistý se týká darů určených Hospodinu (Gn 8, 20). Ve stejné intenci Zákon hovoří o čistotě celého národa (Lv 11, 44; srov. *svatá* církev /hříšných věřících/) a proroci o způsobu života jednotlivých lidí (Iz 35, 8; 52, 1). V evangeliích Ježíš často *uzdravuje* (Mk 1, 31.34; 2, 12; 3, 5.10) a pověřuje tím i své učedníky a apoštoly (Mk 6, 13; 16, 18). V tématu *čistoty* se drží obecného znění Zákona, odmítá pozdější „podrobné“ předpisy a uznává tradice proroků (Mk 7, 1–23).

V krátké diskuzi si předsedající v hlavě shrne očekávání, touhy a intence účastníků bohoslužby a připraví si vstupní modlitbu podle následujícího mustru:

Kdo? „Bože, náš Otče...“

Proč? „ve svém Synu si sjednotil vše, co člověk rozdělil;“^{EF 1, 10}
brány svého Království otevíráš každému člověku;“

Co? „pomoz nám, abychom svým životem bourali zdi anonymity a odcizení;
ať neztrácíme ze zřetele nepatrné tohoto světa a přispíváme k lidšější společnosti;“

Jak? „Skrze Krista, našeho Pána.“

2. LÍTOST NAD HŘÍCHY A MODLITBA

Předsedající začne bohoslužbu znamením kříže:

Ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého.

Nemoc a choroby nad člověkem někdy vítězí. Ježíš ukazuje, že lidskou důstojnost ale vzít nemohou. Platí to v mezilidských vztazích našeho křesťanství? Nedáváme přednost slovům „nesmí“, „může“, „správně“, „mělo by se“ před obyčejným sdílením radosti a zármutku?

Následuje chvíle ticha.

V rámci úkonu kajcnosti je možné si obvyklým způsobem umýt ruce a pronášet u toho slova žalmu 51, 4 „Smyj ze mě, Bože, mou nepravost a očišť mě od hříchu.“

V: Tvá spravedlnost není překážkou lásce, ohleduplnosti a důvěře, Pane:
smiluj se nad námi.

O: Pane, smiluj se nad námi.

V: Svědčíš o nesmírné důstojnosti lidského života, Kriste:
smiluj se nad námi.

O: Kriste, smiluj se nad námi.

V: Očisťuješ nás, abychom mohli stát před Boží Tváří, Pane:
smiluj se nad námi.

O: Pane, smiluj se nad námi.

V: Smiluj se nad námi, všemohoucí Bože,
odpusť nám hříchy a doved' nás do života věčného.

O: Amen.

Sláva na výsostech Bohu
a na zemi pokoj lidem dobré vůle.
Chválíme tě. Velebíme tě. Klaníme se ti.
Oslavujeme tě. Vzdáváme ti díky pro tvou velikou slávu.
Pane a Bože, nebeský Králi, Bože, Otče všemohoucí.

Pane, jednorozený Synu, Ježíši Kriste.
Pane a Bože, Beránku Boží, Synu Otce.
Ty, který snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi;
ty, který snímáš hříchy světa, přijmi naše prosby.
Ty, který sedíš po pravici Otce, smiluj se nad námi.

Neboť ty jediný jsi Svatý, ty jediný jsi Pán,
ty jediný jsi Svrchovaný, Ježíši Kriste,
se svatým Duchem ve slávě Boha Otce. Amen.

Zde následuje **modlitba**, která shrne očekávání, touhy a intence účastníků bohoslužby.

3. NASLOUCHÁNÍ PÍSMU

„Amen, amen, pravím vám: Přichází hodina – ano, už je tady – kdy mrtví uslyší hlas Božího Syna a ti, kdo uslyší, budou žít.“ (Jan 5, 25)

Izrael putuje pouští a *Hospodin* jde s nimi. Kudy kráčí *Svatý*, tudy spaluje nepravost, že ani výmluvný *Áron* nenachází slov (Lv 10, 3). *Adonaj* vyžaduje svatost celého národa. Co si však počít s těmi, kteří už od pohledu ztratili svoji čistotu? Co s těmi, kteří přestali být zrcadlem svatosti a krásy *Milostivého*? Musejí mimo tábor, aby se ostatní synové a dcery Izraele nenakazili jejich nečistotou. Mohou dojít očistění a navrátit se ke svým rodinám? To ví jen *Bůh*. Do té doby musejí být izolováni v karanténě mimo táborový život. Zahalení, s rouškou na tváři, a s hlasitým voláním mají varovat případné pocestné. Pokud by se náhodou setkali, je třeba potenciálně nakažené osobě nařídít preventivní karanténu.

„Nic nového pod sluncem. Lze se něčemu divit: »To tu ještě nebylo!«? Vše zde už bylo dávno před námi.“ (Kaz 1, 10)

H Hospodin řekl Mojžíšovi a Áronovi:

„Bude-li mít člověk po těle na kůži otok nebo vyrážku či světlé skvrny, nebo objeví-li se na kůži jeho těla malomocenství, přiveďte ho k veleknězi Áronovi nebo k některému z jeho synů, kněží! Kněz prohlédne skvrnu na jeho kůži, a zjistí-li, že chlupy zbělely a skvrna je na první pohled hlubší než kůže na těle, je to malomocenství. Kněz ho prohlédne a prohlásí nečistým.

Jestliže bílá skvrna na kůži jeho těla není podle svého vzhledu hlubší než tloušťka kůže a chlupy nezbělely, odloučí kněz člověka, podezřelého z malomocenství, na sedm dní. Sedmého dne jej kněz prohlédne znovu, a uvidí-li, že skvrna se nezměnila a nerozlezla se po kůži dál, odloučí jej zas na sedm dní. Po těchto sedmi dnech kněz podezřelého prohlédne znovu, a ztemní-li skvrna a nerozlezla se po kůži, prohlásí jej kněz čistým, protože to je pouhá vyrážka. Člověk si vypere šaty a bude čistý.

Jestliže se však vyrážka dále šíří po kůži, když ho kněz prohlédl a prohlásil čistým, přijde ke knězi znovu, kněz jej prohlédne zas, a rozlézá-li se vyrážka po kůži, prohlásí jej nečistým, protože je to malomocenství.

Chování postiženého nálezou: 13, 45–46

H Šaty postiženého zhoubným malomocenstvím budou roztrženy, bude prostovlasý, bude mít zakrytá ústa *rouškou* a bude volat: »Nečistý. Jsem nečistý!« A pokud bude v něm nemoc, bude nečistý stále, bude žít odděleně a bude bydlet vždy mimo tábor.“

– Slyšeli jsme slovo Boží.

Ježíšovo první veřejné vystoupení v Kafarnau skončilo s nebývalým ohlasem a jen s mírnou pachutí nepochopení. Vydal se na cesty. Procházel krajinou, navštěvoval městečka, učil a kázal Boží království. Ukazoval, že nikdo není vyloučen od *Božího dotyku* naděje evangelia. Skutečně nikdo?

(E – Evangelista; J – Ježíš; M – Malomocný)

Úryvek z evangelia podle Marka.

1, 40–45 (BOG+jäg)

Očišťuje malomocné: 1, 40–45

E K Ježíšovi přišel jeden malomocný a na kolenou ho prosil:

M „Chceš-li, můžeš mě očistit.“

E Ježíš měl s ním soucit. Vztáhl ruku, dotkl se ho a řekl mu:

J „Chci, buď čistý!“

E A hned od něho malomocenství odešlo a byl očištěn.
Ježíš ho hned poslal pryč a přísně mu nařídil:

J „Ne abys někomu o tom říkal! Ale jdi, ukaž se knězi a přines oběť za své očištění, jak nařídil Mojžíš – jim na svědectví.“

E On odešel, ale začal to horlivě rozhlašovat a tu událost rozšiřovat, takže Ježíš už nemohl veřejně vejít do města, ale zůstával venku na opuštěných místech. Ale přesto k němu chodili lidé odevšad.

– Slyšeli jsme slovo Boží.

Ten nemocný syn Izraele možná více trpí samotou než kožní nemocí. Na poušti si postavil skrovný přístřešek a všechny kolemjdoucí už zdálky varuje: „Jsem nečistý, vyhněte se mi!“ Má oči pro pláč. Přesto si všímá, že na cestách v posledních dnech vidí výrazně víc poutníků s nemocnými lazary. Kam všichni pospíchají? Proč neleží doma, když už mají *domov*? On musí být sám, bez rodiny, bez blízkých. Bolavý Izraelita asi vzpomínal na slova Izaiáše: „Copak může zapomenout žena na své nemluvně? I kdyby ona zapomněla, já, Hospodin, přece na tebe nezapomenu!“ (Iz 49, 15) Nyní to vypadá, že i Bůh zapomnul a odmlčel se. Duchovní smrt už nastala, teď jen čeká na tu fyzickou. Evangelista Marek nám vypráví příběh o „ztracené existenci“. Ten člověk už nemá, o co víc by mohl přijít. Dokonce i Mojžíšův Zákon mu přestal být autoritou. Tak proč se držet jeho předpisů a stranit se lidí? Když jednoho dne zahlédne další skupinu pocestných, pronásledovanou zástupy nemocných, rozběhne se za ní. Před neznámým mužem padá na kolena. Zákon mu už žádnou naději nedává. Pomůžeme mu tento rabbi na cestách?

Ježíšovo setkání se „ztracenou existencí“ uprostřed suchopáru pouště není obyčejným příběhem o uzdravení. Marek si dává záležet, aby tato epizodka nebyla v jeho vyprávění jen jednou z mnoha. Vždyť malomocný člověk touží po *čistotě*, po lidské důstojnosti, návratu do tábora, vesnice, po opětovném přijetí mezi syny a dcery Vyvoleného národa. Uzdravení může přivodit lékař. *Čistota* je však ryze v Božích rukách. Pokud Nejvyšší seslal nečistotu, má smysl se domáhat opaku? Kde k tomu vzít odvahu? Zkroušený Izraelita se s tváří v prachu země nesměle ptá: „Pokud je to tvá vůle, můžeš...“ Kvůli této jediné otázce překročil snad všechny meze slušného (zákonného) chování. Touží po čistotě, Hospodinově svatosti a životní naději takovou měrou, že to ani náboženské předpisy nedokáží pojmout. „Je to však i vůle Boží?“ ptá se rozechvěle rabbiho. V Ježíšově srdci zní jedno velké: ANO!

Dokáží posluchači evangelia přijmout toto radikální a důsledné Boží ANO důstojnosti lidského života? V dnešní době nevíme, co se kdysi přihodilo, že některé ze starobylých a úctyhodných opisů tohoto Markova příběhu ukazují Ježíše výrazně energičtějšího. Místo „měl soucit“ s malomocným (Mk 1, 41) si tehdy opisovači zaznamenali „rozhněval se“. Proč? Biblisté odpověď stále neznají. Na druhou stranu nám Ježíšův emoční výbuch a roztresení nad sociální a duchovní smrtí syna Izraele může přijít pochopitelný. Je člověk. Má soucit. Příčí se mu nespravedlnost. Jeho dotek a obyčejné lidské pozvednutí je velmi výmluvné gesto. Vzpouzí se předpisům o nedotýkání se a rituálním znečištění. Důstojnost života Izraele mu je přednější. „Ano, chci [udělat cokoli]!“ (srov. v. 41; viz zpečetění nové smlouvy mezi Bohem a lidmi; Mk 14, 22–25).

Ježíš má jediný úmysl: rozhojnit bohatství lidského života (srov. Jan 10, 10). Vše tomu podřizuje, celý svůj život (Flp 2, 5–11). A my z jeho svobodného rozhodnutí žijeme (Řím 6, 3–11; Jak 1, 25; Žid 5, 7–9). V tom je naše křesťanská svoboda. Stejná jako jeho. Nespoutaná, jasná a srozumitelná, zaměřená na to, po čem člověk celým svým srdcem touží. A kdyby i andělé z nebe se nás snažili vyloučit od naděje evangelia, neuspějí (Gal 1, 8)! Díky Ježíšově soucitu nás nemůže náš hřích vyvrhnout do beznadějně prázdnoty, ve které bychom volali a křičeli po Boží lásce a v odpovědi bychom dostali mrtvolné ticho. Ježíšovým dotekem jsme očištěni. Pravda, možná nejsme těmi nejkrásnějšími dětmi nového Izraele (Gal 6, 16), ani nepřekypujeme zdravím a svěžestí svatodušního obnovení (Tit 3, 5). Snad jsou na našem křesťanském těle stále patrné jizvy a (zhojená) zranění našeho duchovního málo mocenství. Nejsme antickými ideály (náboženské) krásy. Minulost svých dobrých i špatných rozhodnutí si neseme s sebou. Na celém světě však není nic, co by nás v naší dýchavičné víře mohlo odloučit od Božího zalíbení (Řím 8, 38–39).

4. ODPOVĚĎ PÍSMU

„Amen, amen, pravím vám: Kdo slyší mé slovo a věří tomu, který mě poslal, má věčný život a nepodléhá soudu, ale přešel už ze smrti do života.“ (Jan 5, 24)

Ve křtu jsme odumřeli životu podle měřítek naší společnosti, abychom přijali za vlastní hodnoty a vztahy nové. Velikonočním vyznáním svědčíme o bezprostředním setkání s živým Kristem. Osvobodil nás od všeho, co nás izolovalo od trvalého společenství s lidmi i s Bohem.

Vyznejme víru, ve které jsme pokřtěni:

Apoštolské vyznání víry

Věřím v Boha, Otce všemohoucího,
Stvořitele nebe i země.

I v Ježíše Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho;
jenž se počal z Ducha Svatého,
narodil se z Marie Panny,
trpěl pod Ponciem Pilátem,
ukřižován umřel i pohřben jest;
sestoupil do pekel,
třetího dne vstal z mrtvých;
vstoupil na nebesa,
sedí po pravici Boha, Otce všemohoucího;
odtud přijde soudit živé i mrtvé.

Věřím v Ducha Svatého,
svatou církev obecnou,
společenství svatých,
odpuštění hříchů,
vzkříšení těla a život věčný.

Amen.

Modlitba věřících

Apoštol Pavel nás vybízí, abychom se ve shromáždění věřících obraceli k Bohu prosbami, přímluvami i díky.

Určitě ho máme i za co chválit. (srov. 1 Tim 2, 1–2; Zj 7, 12)

Doporučuji v návaznosti na slyšené Boží slovo ve společném rozhovoru zformulovat 2× chvály, 2× díky, 2× prosby a 2× přímluvy. Až se budou jednotlivá zvolání pronášet, jako odpověď lidu lze použít „**Přijď, Pane Ježíši!**“

Snad je moudré vzpomenout i na nemocné a na lidi v karanténě, na ty, kdo jsou v první linii boje s epidemií, na zdravotníky, policisty, vojáky, hasiče a na všechny, kteří svou službou a nezištnou pomocí nesou riziko nákazy. Pamětlivi můžeme být i na děti, studenty, jejich sebedisciplínu k učení v této době, pedagogy, akademiky a inspiraci k vlastnímu rozvoji.

5. MODLITBA PÁNĚ

„Amen, amen, pravím vám: Syn nemůže sám ze sebe konat nic, nýbrž jen to, co vidí, že koná Otec; co totiž koná on, koná stejně i Syn.“ (Jan 5, 19)

Otče náš, jenž jsi na nebesích,
posvěť se jméno tvé.
Přijď království tvé.
Buď vůle tvá jako v nebi, tak i na zemi.
Chléb náš vezdejší dej nám dnes.
A odpusť nám naše viny,
jako i my odpouštíme našim viníkům.
A neuveď nás v pokušení,
ale zbav nás od zlého.
(Neboť tvé je království i moc i sláva navěky.)
Amen.

6. DOBROŘEČENÍ

Vybídnutí apoštola Pavla: (srov. Řím 14, 14–15.22; SNC)

„Vím a jsem o tom plně přesvědčen – tak mi to dal poznat Ježíš, že nic není nečisté samo o sobě. Nečistými se stávají věci jen tomu, kdo je za nečisté považuje. Ale rozhodujícím hlediskem ať je vždy láska.

Ať jste šťastni a bez výčitek, když uposlechnete hlas svého svědomí.“

Účastníci se žehnají znamením kříže:

V: Dej nám, Bože, své požehnání,
chraň nás všeho zlého a doved' nás do života věčného.

O: Amen.

V: Dobrořečme Pánu.

O: Bohu díky.

V ideálním světě by nyní následovalo slavnostní pohoštění.

„Rabbi, najez se!“ „Já mám k jídlu pokrm, který vy neznáte.“ „Přinesl mu někdo něco jíst?“ (Jan 4, 31.32.33)